

Steriliseren (castreren) van teven en het castreren van reuen: wel of niet doen?! En wel of niet op jonge leeftijd?!

Steriliseren is de meest gangbare naam voor het onvruchtbaar maken van vrouwelijke huisdieren. Eigenlijk gaat het om een castratie omdat de eierstokken verwijderd worden. De baarmoeder blijft meestal intact. Alleen bij ontsteking van de baarmoeder (of bij een andere medische noodzaak) wordt ook de baarmoeder verwijderd. De baarmoeder verschrompelt op den duur wel als de hormonen van de eierstokken wegvallen. Bij mannelijke huisdieren worden bij een castratie de testikels verwijderd.

Een castratie (of sterilisatie) is geen ingreep die standaard bij iedere hond gedaan moet worden. In tegendeel! Algemene regels over het wel of niet castreren (of steriliseren) zijn niet te geven. Algemene regels voor een dergelijke ingreep zijn ook niet in het belang van het individuele dier of van zijn of haar baasje of bazinnetje. Het is belangrijk om de zin van castratie telkens per dier individueel te bekijken.

Daarbij moeten zaken in overweging worden genomen als leeftijd, ras, leefomgeving, temperament en bijvoorbeeld het gebruiksdoel van de hond.

Steeds vaker worden honden op jonge leeftijd –jonger dan 6 maanden- al gecastreerd. Dit is ooit vanuit de Verenigde Staten komen “overwaaien”, waar vanwege zwervhondenproblemen het jong castreren van zowel reu als teef wordt gestimuleerd. Voor alle duidelijkheid: met castratie wordt hier bedoeld het verwijderen van de testikels of de eierstokken. Inmiddels is er - ook in de Verenigde Staten- een tendens om honden niet meer op jonge leeftijd te castreren. En zelfs gewoon in tact te laten.

Zoals hiervoor al gezegd, het is beslist niet noodzakelijk om een hond te castreren (of steriliseren). Er is zelfs het nodige te zeggen om de hond juist in tact te laten.

Sterilisatie van een teef heeft een aantal *voordelen*:

- de hond wordt niet meer loops en kan dus ook niet per ongeluk gedekt worden;
- de hond ontwikkelt op latere leeftijd geen baarmoederontsteking of schijnzwangerschap meer. Hierdoor kan de levensverwachting van een jong gesteriliseerde hond toenemen. Baarmoederontsteking is een kwaal die vrij vaak voorkomt bij niet gesteriliseerde honden. Als een niet gesteriliseerde hond baarmoederontsteking krijgt moet de baarmoeder alsnog worden verwijderd. Een dergelijke operatie gebeurt dan onder minder gunstige omstandigheden, met alle risico's van dien.

Castratie van de reu zou mogelijk prostaatproblemen kunnen voorkomen. Hiervoor zijn geen duidelijke wetenschappelijke bewijzen. Wel is het zo dat bij chronische prostaat problemen castratie verbetering kan geven.

Natuurlijk zijn er ook *nadelen* aan de sterilisatie van een teef of de castratie van een reu:

- elke operatie brengt risico's met zich, ook een sterilisatie of castratie. Het is verstandig hierover uitgebreid met uw dierenarts te overleggen. Denk daarbij niet alleen aan de narcose maar ook aan de nazorg (een aantal dagen geen trappen lopen, niet springen, etc.);
- het op jonge leeftijd castreren van reuen en steriliseren teven geeft relatief onderontwikkelde uitwendige geslachtsdelen (de penis en de vulva). Hierdoor komen er vaker ontstekingen voor aan de voorhuid of aan de huid rond de vulva;
- bij sommige honden zien we na de sterilisatie of castratie urine incontinentie. Dit kan kortere of langere tijd na de operatie optreden. Dit komt doordat de sluitspier van de

blaas onder invloed van hormonen strak wordt gesloten. Door het verlagen van de hormoonspiegel na sterilisatie of castratie, sluit deze spier niet meer zo strak aan en kan er druppelsgewijs urineverlies optreden. Dit gebeurt meestal 's nachts of als de hond ligt. Er zijn medicijnen waarmee dit euvel goed kan worden verholpen;

- na de sterilisatie of castratie verandert de stofwisseling: de hond heeft minder energie nodig. Denk eraan meteen na de sterilisatie of castratie minder voer te geven (circa 30-35% minder). Net als bij mensen geldt: wat er niet aan komt, hoeft er ook niet af! Dus meteen na de operatie
- het voer verminderen. Minder voer geven en eventueel later de hoeveelheid voer verhogen werkt beter dan de hond later te laten afvallen wanneer die na de operatie te dik is geworden!

Dat een hond door de sterilisatie of castratie sloom zou worden is een fabeltje. Meestal krijgt de hond na de operatie te veel voer, wordt hij of zij te dik en daardoor sloom. Maar als de hond op hetzelfde gewicht blijft wordt hij of zij beslist niet sloom. Integendeel!

- een dominante teef kan na sterilisatie dominanter worden. We zien dat vooral bij teven uit een nest met in verhouding veel reuen. Door hormonale invloeden in de baarmoeder heeft een teef uit een nest met veel reuen na castratie (sterilisatie) een verhoogde kans op agressief gedrag. Verder zijn er in de regel weinig gedragsveranderingen te zien. Een gesteriliseerde teef gedraagt zich zoals ze zich altijd al gedroeg in de periode tussen twee loopsheden in;
- wanneer een hond op jonge leeftijd -een teef vóór de eerste loopsheid, een reu rond de zes maanden- wordt gesteriliseerd of gecastreerd, groeit die langer door. De groeischijven sluiten later, de lange botten worden langer, de ontwikkeling van het kraakbeen vermindert en de spierontwikkeling wordt geringer door de verminderde invloed van gonadotrope hormonen (hormonen die worden aangemaakt via de eierstokken en testikels). Sterilisatie en castratie van jonge honden heeft duidelijk invloed op de ontwikkeling van het skelet: gecastreerde dieren hebben langere maar juist lichtere botten. Denk hieraan als je met je hond wilt sporten! Hoewel, wandelt niet iedereen met z'n hond en gooit niet iedereen balletjes of speeltjes??!!
- gecastreerde (of gesteriliseerde) honden hebben meer kans op letsel aan de kruisbanden en aan de ellebogen. Ook dit is van belang als je met je hond wilt gaan sporten;
- bij de grotere, snel groeiende hondenrassen is bekend dat deze gevoeliger zijn voor botkanker. Recent onderzoek heeft aangetoond dat honden die jong worden gesteriliseerd langer doorgroeien en daardoor een grotere kans hebben op het ontwikkelen van osteosarcomen;
- de kans op het ontwikkelen van tumoren op latere leeftijd wordt groter. Dit geldt vooral voor hemangiosarcomen (tumoren in de borst, het hart en de milt) en voor osteosarcomen, tumoren in het botweefsel. In kort bestek: gecastreerde honden hebben *meer* kans op het ontwikkelen van kanker dan niet gecastreerde honden. We zien dit zowel bij gecastreerde reuen als bij gesteriliseerde teven. Niet gecastreerde (of gesteriliseerde) teven zouden meer kans hebben op tumoren aan de melkklieren en eierstokken. En niet gecastreerde reuen meer kans op goedaardige prostaattumoren. Echter, de studies waaruit dit blijkt zijn statistisch niet echt deugdelijk onderbouwd. In het kort kunnen we stellen dat gecastreerde honden meer kans hebben op kanker dan niet gecastreerde honden;
- sterilisatie (castratie) van een hond (teef of reu) vergroot de kans op schildklierproblemen.
Na de castratie vermindert de werking van de schildklier;
- de levensverwachting van niet gecastreerde honden (teven en reuen) is over het algemeen beter dan die voor honden die gecastreerd zijn.

Castratie van de reu geeft niet altijd een rustiger karakter! Bepaalde vormen van ongewenst gedrag

-vooral angst gerelateerde gedragsproblemen- zien we vaker bij –jong- gecastreerde reuen. Met name bij reuen die van nature wat onzeker zijn kan castratie ongewenste karakterveranderingen geven.

De hiervoor genoemde zaken zijn afkomstig uit resultaten van studies waarbij gedurende een aantal jaren een groot aantal honden werd gevolgd (ruim 2000 Visla's en ruim 1000 Labrador Retrievers). Hierbij konden voldoende grote aantallen gecastreerde honden worden vergeleken met niet gecastreerde (of gesteriliseerde) honden om statistische significante uitspraken te doen.

Volgens sommige wetenschappers is het beste moment om een teefje te steriliseren de leeftijd van circa 6 à 7 maanden. Dit is nog voor de eerste loopsheid. Bij jong castreren (6-7 maanden) weet je niet wanneer de eerste loopsheid gaat optreden. Als een teef bij de operatie tegen de eerste loopsheid aan blijkt te zitten is de baarmoeder sterk doorbloed, wat het risico op complicaties bij de operatie vergroot.

Bij teven van grotere rassen is de hormonale invloed op de groei een reden zijn om met castreren te wachten totdat de hond lichamelijk (en geestelijk!) is uitgegroeid.

Als een teef wordt gecastreerd (of gesteriliseerd) is het verstandig de hond te laten opereren zo'n 3½ maand (circa 100 dagen) ná de loopsheid. Dit is het tijdstip waarop de doorbloeding van de baarmoeder en het operatierisico het minst is. Los van een groter operatierisico is er, als de teef dichterbij de eerste loopsheid wordt gesteriliseerd, ook een kans op schijnzwangerschap, aansluitend aan de operatie.

Zet voor uzelf eens alle voor- en nadelen van sterilisatie of castratie op een rij en neem aan de hand daarvan een beslissing. Het castreren van uw hond is echt niet iets dat er "gewoon" bij hoort. Nee, juist niet: het is een serieuze operatie met alle nadelen van dien. En voor iedere hond in iedere situatie moet apart worden bekeken wat wijsheid is. Als u besluit uw hond te laten steriliseren of castreren, doe dit dan niet op te jonge leeftijd. Probeer te wachten tot de hond is uitgegroeid en ook geestelijk volwassen is. Vraag voor castratie van een teef na hoe de samenstelling was van het nest waaruit de hond afkomstig is (verhouding teven/reuen). Ook dit kan helpen bij het nemen van een beslissing over het al dan niet castreren.

Bij het op jonge leeftijd castreren (steriliseren) van de hond zijn er duidelijk gevolgen voor de ontwikkeling van de hond. Dit geldt niet alleen voor de lichamelijke ontwikkeling, maar ook voor de ontwikkeling van het karakter. Pas wanneer uw hond is uitgegroeid en het karakter zich heeft ontwikkeld, kunt u weloverwogen een keuze maken.

Drs. Annemarie W. van Stuijvenberg, dierenarts
Dierenartsenpraktijk Dokter Annemarie
Dammerweg 12, 1394 GM Nederhorst den Berg T 0294 255838
Hollandse Kade 27, 1391 JM Abcoude, T 0294 286660